

Befolkningens holdninger til rygning og forebyggelse

Forord

TrygFonden har gennem de sidste 15 år jævnligt spurgt befolkningen om deres syn på sundhed og forebyggelse. Dette notat følger op på dele af de tidligere undersøgelser om rygning.

TrygFonden har spurgt et repræsentativt udsnit af befolkningen til deres syn på rygning i hjemmet, i det offentlige rum og i samværet med andre, både børn og voksne. I undersøgelsen er der samtidig stillet skarpt på deres holdninger til forebyggelsestiltag indenfor rygning.

Da TrygFonden senest i 2016 spurgte ind til holdningerne til rygning, var e-cigaretter, vapes og andre nikotinprodukter kun i ringe grad en del af befolkningens tobaks- og nikotinvaner. I dag spiller de nyere nikotinprodukter en væsentligt større rolle, hvorfor vi også har spurgt til holdninger til disse produkter.

Formålet med undersøgelsen er at bidrage til en debat om holdningerne til rygning både blandt fagfolk og i resten af samfundet. Undersøgelsen om rygning er en delanalyse af en samlet undersøgelse af synet på sundhed og forebyggelse, som udkommer i andet kvartal 2024.

Indhold

Metode og læsevejledning	3
Afsnit 1: Må der ryges her?	4
Afsnit 2: Rygning og fællesskabet	5
Afsnit 3: Rygning og børn	7
Afsnit 4: Holdninger til forbud: Det offentlige og det private rum	8
Afsnit 5: Holdninger til forbud og salg	9
Afsnit 6: Holdninger til forbud: De unge	11
Afsnit 7: Prisen på tobak	13
Bilag	14

Metode og læsevejledning

TrygFondens undersøgelse af holdningerne til rygning baserer sig på en spørgeskemaundersøgelse foretaget af YouGov blandt borgere i alderen 18 – 80 år. Undersøgelsen er gennemført i perioden 1. november til 11. december 2023 via internettet med udgangspunkt i YouGov Panelet. I alt deltog 5.020 i undersøgelsen.

Data er indsamlet, så det udgør et repræsentativt udsnit af befolkningen. Data er vejlet på dimensionerne køn, alder og geografi på baggrund af et ideal fra Danmarks Statistik, så resultaterne er repræsentative for befolkningen i relation til ovenstående målgruppe.

I beskrivelsen af holdningerne til rygning indgår også data fra den forrige undersøgelse, der blev gennemført i 2016. Undersøgelsen fra 2016 blev også foretaget af YouGov blandt et repræsentativt panel på 5.029.

Der er af hensyn til læsevenligheden fokuseret på de væsentligste tal i grafer. Det vil konkret sige, at vi ikke altid både viser andelen, der er uenig og andelen, der er enig, i et givent spørgsmål. Til gengæld er vedlagt et bilag, hvor man kan finde den fulde svarfordeling på alle de nævnte spørgsmål i notatet.

Afsnit 1: Må der ryges her?

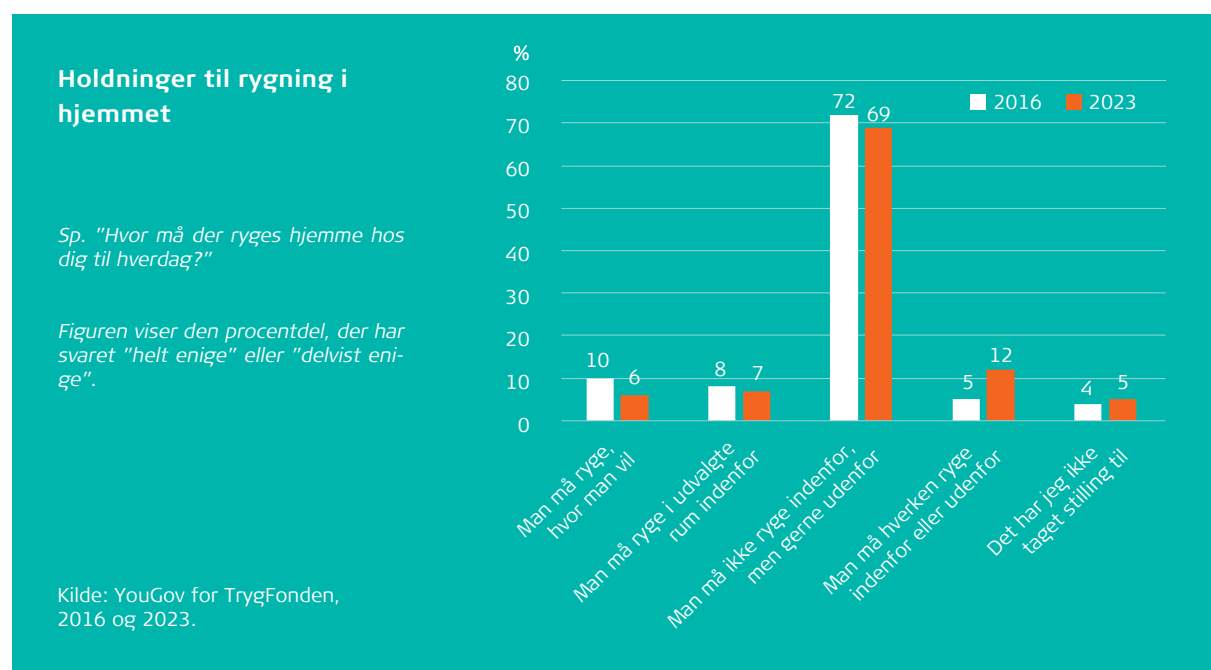
Tidligere tiders røg i stuerne er på vej ud. Ikke at der direkte er tale om en revolution, der sker snarere en stille bevægelse i retning af, at der bliver færre og færre hjem, hvor der bliver røget, og hvor der er frit lejde til rygning.

Udviklingen har været i gang længe og er fortsat, siden TrygFonden sidst spurgte ind til emnet i 2016. TrygFondens nye tal viser således, at kun 6 procent angiver, at man må ryge, hvor man vil, hjemme hos dem. Tilbage i 2016 var det tilladt at ryge, hvor man ville, hos 10 procent af de adspurgte.

Den dominerende holdning er dog stadig, ligesom i 2016, at man ikke må ryge indenfor, men gerne udenfor. Det er der 69 procent af de adspurgte,

der angiver. Tilbage i 2016 gjaldt det 72 procent. I samme periode er der dog også sket en vækst i andelen af hjem, hvor man hverken må ryge indenfor eller udenfor. Tilbage i 2016 var røg bandlyst både ude og inde hos 5 procent af de adspurgte. I dag har 12 procent den holdning.

Tallene vidner om, at der fortsat er gang i en udvikling i holdningerne til rygning i hjemmet og at denne bliver mere og mere restriktiv. TrygFondens undersøgelse indikerer også, at vi sandsynligvis kigger ind i en fremtid, hvor der vil være endnu flere hjem, hvor rygning slet ikke er tilladt. Det underbygges af, at der blandt de 18-35-årige er markant flere, der hverken tillader røg indenfor eller udenfor, end der er blandt de ældre generationer.

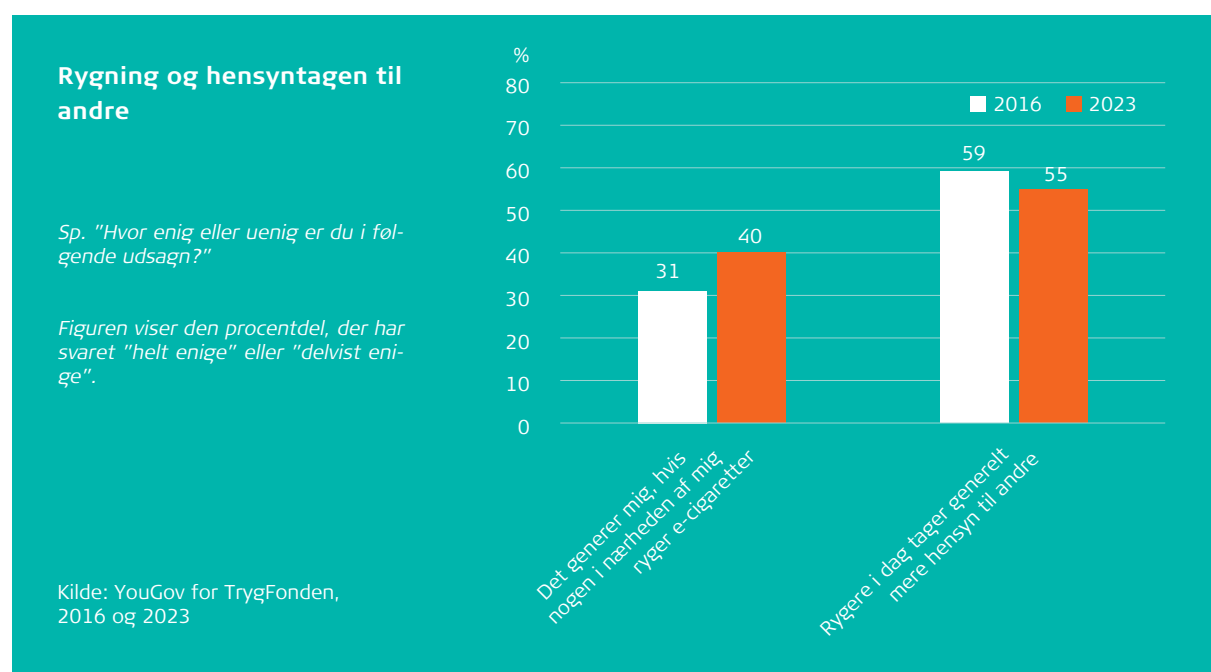
Afsnit 2: Rygning og fællesskabet

Den mere restriktive holdning til rygning afspejler sig også i, at befolkningen generelt ser mere negativt på rygning og rygningens påvirkning af andre, end sidste gang TrygFonden spurgte i 2016. Positivt er det dog, at mere end halvdelen af de adspurgte synes, at rygere i dag tager mere hensyn til andre.

Det er værd at bemærke, at andelen som bliver generet, hvis nogen i nærheden af dem ryger e-cigaretter, er steget fra 31 procent i 2016 til 40 procent

i 2023. Dette kan være udtryk for, at der bliver røget flere e-cigaretter, men også at tolerancen overfor andres rygning, herunder også e-cigaretter er blevet mindre.

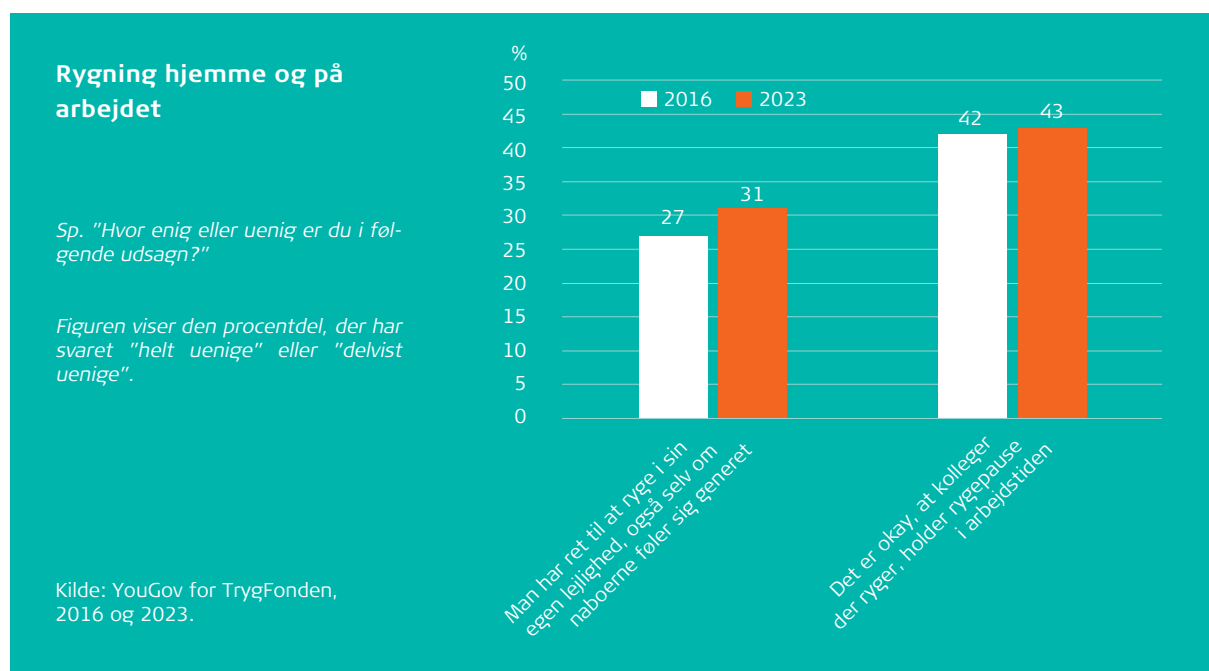
Tal fra Danskernes Sundhedsprofil 2023 viser, at der i alt er 2,3 procent i den voksne befolkning i Danmark, som bruger e-cigaretter dagligt¹. Tallet var det samme i 2021.

1. Danskernes Sundhedsprofil 2023, Statens Institut for Folkesundhed. 2024

Der er ikke en nævneværdig udvikling i synet på kollegernes rygepauser. Ligesom i 2016 er det lidt under halvdelen af respondenterne (43 pct. i 2023),

der ikke synes, at det er i orden, at kolleger, der ryger, holder rygepause i arbejdstiden.

Røgfri arbejdstid

Flere og flere arbejdspladser har indført røgfri arbejdstid – eller tager skridt mod at sikre mere røgfri arbejdstid. Alle regioner og mange af landets kommuner er allerede i gang.

Hvad betyder røgfri arbejdstid?

Røgfri arbejdstid betyder, at medarbejdere ikke kan ryge i arbejdstiden - hverken indendørs, udenørs eller uden for virksomhedens matrikel. Det gælder også i selvbetalte pauser. Arbejdstiden defineres som hele tidsrummet, hvor medarbejderne er på arbejde - fra de møder, til de går hjem. Det betyder, at rygning er forbudt:

- Mellem møder
- Under transport mellem virksomhedens forskellige lokationer
- På tjenesterejser
- På aftalte hjemmearbejdsdag

"Mere røgfri arbejdstid" kan være en del af en proces hen mod helt røgfri arbejdstid eller målet i sig selv.

Vil du vide mere om arbejdet med mere røgfri arbejdstid, kan du besøge [Hjerteforeningens](#) eller [Kræftens Bekæmpelses](#) hjemmeside.

Kilde: Røgfri arbejdstid – hvorfor og hvordan? Sundhedsstyrelsen.

Afsnit 3: Rygning og børn

En ting er, hvordan man ser på rygningens påvirkning af voksne, noget andet er holdningerne til rygning i selskab med børn. I forhold til rygning i nærheden af børn er der en udbredt grad af stilstand i holdningerne. Holdningen er dog fortsat tydelig, at rygning blandt børn er ildeset og man ønsker ikke, at børn bliver udsat for røg.

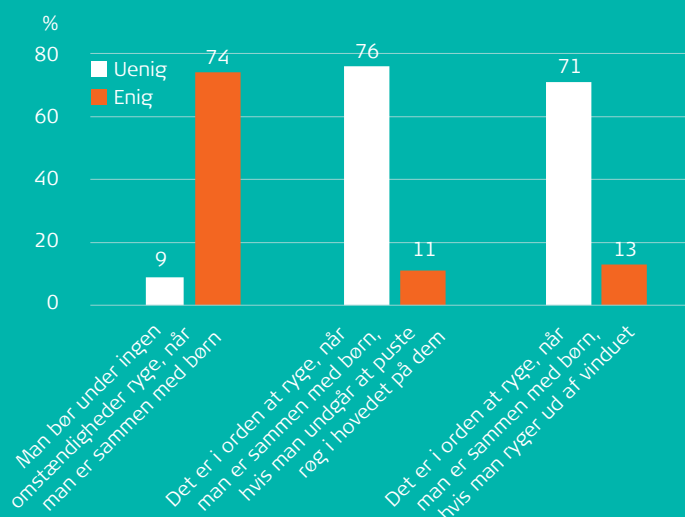
Der er bl.a. ikke nogen nævneværdig udvikling i, hvor mange der mener, at man under ingen omstændigheder bør ryge, når man er sammen med børn. Det mener tre ud af fire både i 2023 og 2016. Der er heller ingen markant udvikling i holdningerne til de andre spørgsmål om rygning og samværet med børn. Dog er flere unge klar til at påtale, hvis de ser en gravid kvinde, der ryger, sammenlignet med de ældre generationer.

Holdninger til børns udsættelse for rygning

Sp. "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?"

Figuren viser kun 2023-tal.

Kilde: YouGov for TrygFonden, 2023.

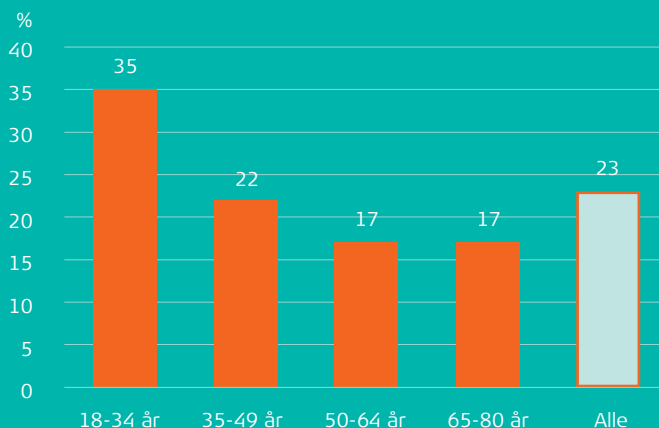

Flere unge påtaler rygning blandt gravide

Sp. "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?" "Man bør påtale det, hvis man ser en gravid kvinde, der ryger."

Tabellen viser den procentdel, der har svaret "helt enig" eller "delvist enig" i angivende aldersgrupper.

Kilde: YouGov for TrygFonden, 2023.

Afsnit 4:

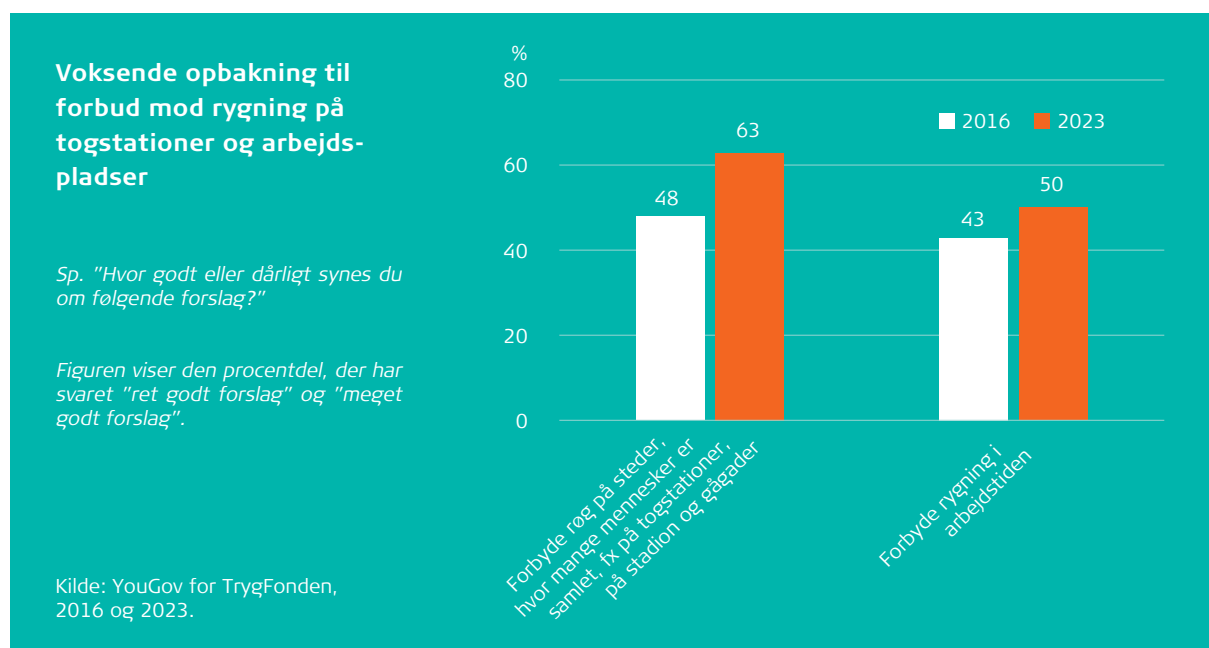
Holdninger til forbud: Det offentlige og det private rum

Der er sket en ret markant udvikling i holdningen til, hvorvidt røg skal forbydes på steder, hvor mange mennesker er samlet, fx på togstationer og gæader. I 2023 mener 63 procent af de adspurgte, at det er en god idé med et sådan forbud. I 2016 havde 48 procent denne holdning.

En tilsvarende, men knap så markant udvikling, ses i holdningen til at forbyde rygning i arbejdstiden. Det var der 43 procent, der bakkede op om i 2016. I dag har 50 procent denne holdning. En tidligere under-

søgelse har også vist, at et flertal ønsker en røgfri arbejdsplads (55 pct.). Blandt ansatte på kommunale arbejdspladser var det hele 64 procent, der bakkede op om at forbyde rygning i arbejdstiden, og kun 15 procent var imod².

Resultater fra Sundhedsstyrelsens undersøgelse af Danskernes Rygevaner viser, at 21 procent angiver, at deres arbejdsplads allerede har indført røgfri arbejdstid, dvs. hvor rygning er forbudt både inden- og udendørs i arbejdstiden³.

Opbakningen til forbud er også vokset i forhold til den private sfære. Fx. er andelen, der mener, at det er et godt forslag at forbyde rygning indendørs, også i private hjem, vokset fra 12 procent i 2016 til 21 procent i 2023. Ligeledes ses en vækst i andelen, der bakker op om at forbyde rygning i lejligheder, fordi man bor tæt på hinanden. Her er andelen gået fra 24 til 36 procent fra 2016 til 2023.

Endnu større er opbakningen til at forbyde rygning i biler, hvis der er børn i bilen. Det forslag bakker 72 procent op om i 2023, og her var opbakningen den samme i 2016. Ønsket om at beskytte børn mod passiv rygning slår også igennem ved, at 68 procent bakker op om at forbyde røg på udendørs legepladser. I 2016 var andelen 66 procent.

2. Minianalyse af danskernes holdning til røgfrie miljøer, TrygFonden, Kræftens Bekæmpelse og Hjerteforeningen, 2021

3. Danskernes rygevaner 2022. Sundhedsstyrelsen, 2023

Afsnit 5:

Holdninger til forbud og salg

Siden TrygFonden sidst undersøgte holdningerne til røg, er der sket en udvikling i brugen af e-cigaretter, vapes og andre nikotinprodukter. Står det til et flertal af de adspurgte, er det imidlertid sidste gang, at vi kommer til at se nye tobaksprodukter fra industrien blive introduceret.

Hvor det i 2016 var 42 procent, der mente, at det var en god idé med et egentlig forbud mod nye tobaksprodukter, gælder det i dag et flertal på 57 procent.

Befolkningen er generelt også klar til, at tobaksindustriens ageren i samfundet begrænses. Et flertal mener således, at det er en god idé med et forbud mod, at tobaksindustrien giver bidrag til musikfestivaler, som allerede blev indført sidste år, og at tobaksindustrien donerer penge til politiske partier.

§§

Siden 2002 har det være forbudt at reklamere direkte for cigaretter og tobak i Danmark. Nu er indirekte reklame for tobak også forbudt. Tobaksindustrien må altså ikke give penge til arrangementer for at reklamere for deres produkter. Det gælder fx koncerter, fodboldkampe og festivaler.

Kilde: Retsinformation. LBK nr. 586 af 26/03/2021.

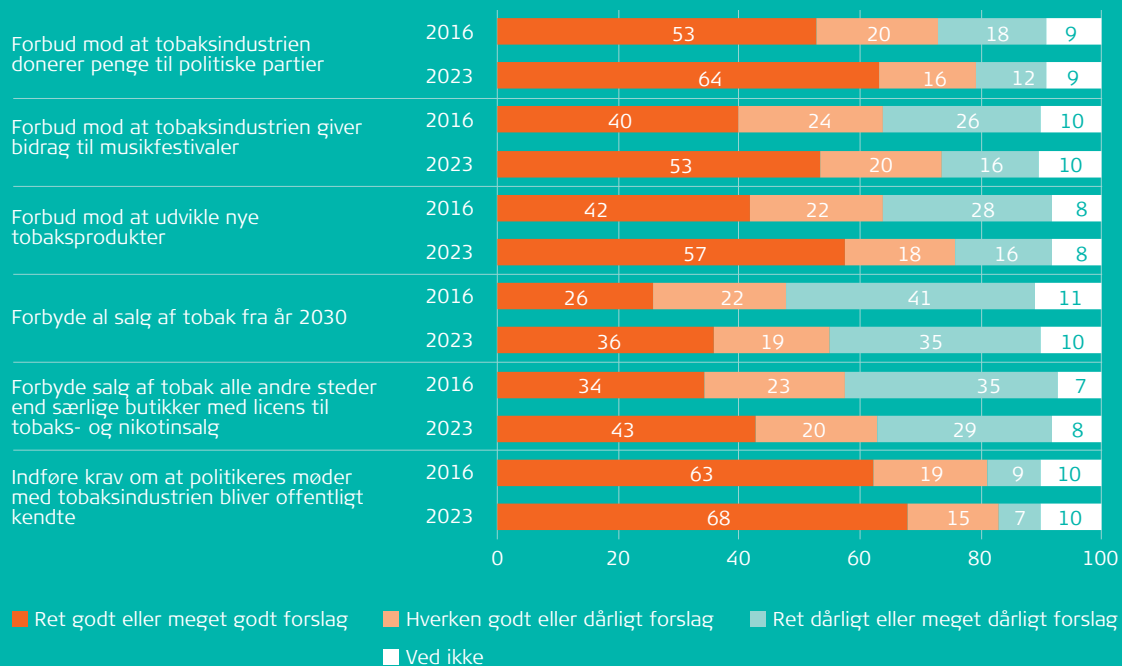
Samtidig er der sket en udvikling i retning af større opbakning til at forbyde salg af tobak alle andre steder end særlige butikker med licens til tobaks- og nikotinsalg. I 2016 svarede 34 procent, at det var en god idé, mens 43 procent i 2023 havde den holdning.

Udviklingen i retning af større begrænsning af adgang til at købe tobak afspejles også i, at det nu er

36 procent, der ønsker at forbyde al salg af tobak fra 2030. Det er en stigning på 10 procentpoint fra 2016.

Samlet er der sket et betydeligt skifte i holdningerne til de seks mulige forslag, som flere bakker op om nu end for syv år siden.

Flere synes forbud er god idé

Sp. "Hvor godt eller dårligt synes du om følgende forslag?"

Figuren viser den procentdel, der har svaret "ret godt forslag" og "meget godt forslag" eller "ret dårligt forslag" og "meget dårligt forslag" eller "hverken godt eller dårligt forslag".

Kilde: YouGov for TrygFonden, 2023.

§ Nuværende lovgivning

Tobaksreklamer, sponsorater og rabatkuponer

Det er forbudt at reklamere for tobak, e-cigaretter, nikotinposer og lignende. Siden 2021 har det også været forbudt for tobaksproducenter at sponsorere festivaler.

Det er også forbudt at uddele kuponer, der giver rabat på tobaksprodukter, e-cigaretter og nikotinposer. Det skyldes, at kuponerne kan virke som reklame.

Ingen synlige produkter i butikkerne

Tobak, e-cigaretter og nikotinposer må ikke stå synligt fremme på salgssteder. Produkterne skal skjules i skuffer, skabe, bag låger og lignende, så børn og unge i mindre grad fristes til at købe dem.

I webbutikker må der heller ikke vises billeder af tobak, e-cigaretter og nikotinposer.

Afsnit 6:

Holdninger til forbud: De unge

Hvordan er befolkningens holdninger til forbud målrettet unges adgang til og brug af tobaks- og nikotinprodukter?

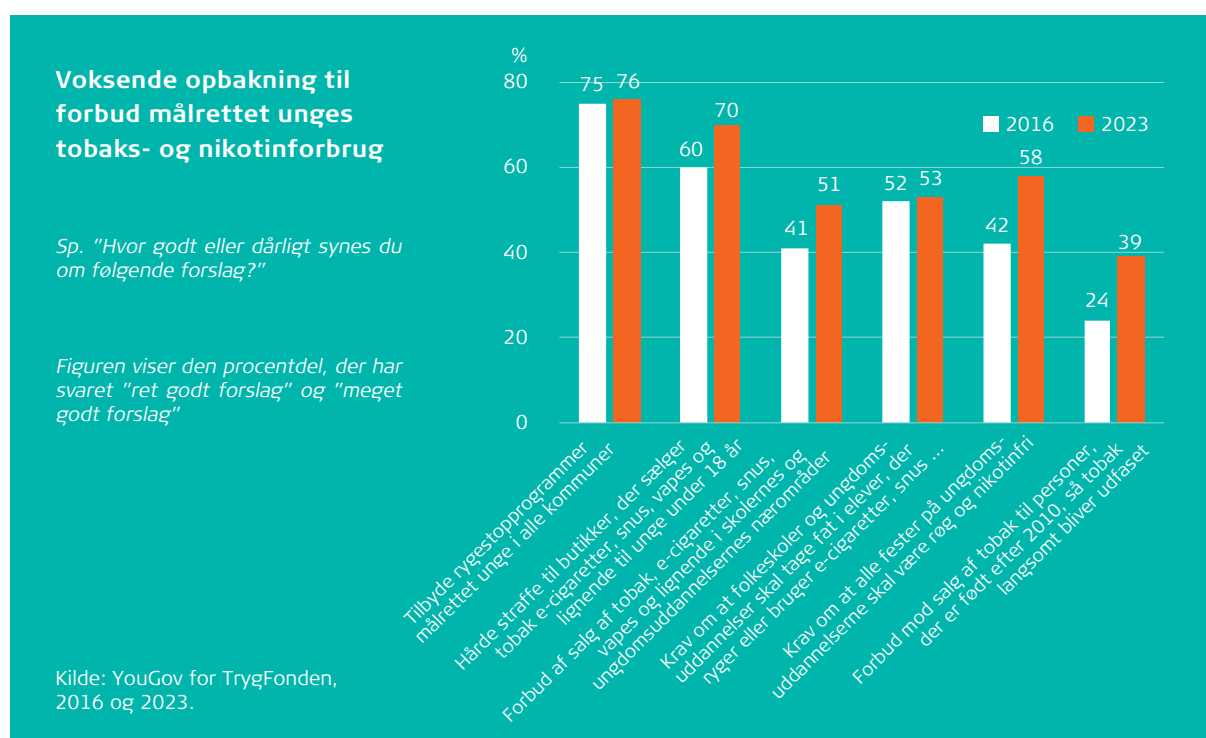
Generelt er der på tværs af forslagene en stigende opbakning. Fx er der nu 58 procent, der mener, at det er en god idé med et krav om, at alle fester på ungdomsuddannelser skal være røg- og nikotinfri. Tilbage i 2016 var det 42 procent. Et flertal bakker også op om at forbyde al udendørs rygning for både elever, lærere og andre ansatte i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne.

Den stigende opbakning hænger muligvis sammen med, at der siden 2021 har været indført røg- og nikotinfri skoletid for elever som et lovkrav på alle grundskoler, kostskoler, efterskoler og ungdomsuddannelser. Røg- og nikotinfri skoletid betyder, at der ikke må ryges, dampes eller snuses i skoletiden – hverken på eller uden for matriklen.

Der er også en stigende opbakning til, at der slås hårdt ned på butikker, der sælger tobak og e-cigaretter, snus, vapes og lignende til unge under 18 år. Ønsket om hårde straffe deles af 7 ud af 10 danskere.

De adspurgte ser også gerne, at der gøres en proaktiv indsats for at hjælpe de unge, der er begyndt at bruge tobak eller nikotin. Et stort flertal bakker op om, at kommunerne tilbyder rygestopprogrammer målrettet de unge, mens et flertal – dog knap så stort – synes, at det er en god idé, hvis der stilles krav til folkeskoler og ungdomsuddannelser om, at de tager fat i elever, der ryger eller bruger andre former for nikotinprodukter.

Alt i alt synes der således at være opbakning til, at der sættes mere proaktivt ind for at begrænse unges brug af tobaks- og nikotinprodukter. Samtidig ses en klar bevægelse i retning af, at flere bakker op om et forbud mod salg af tobak til personer, der er født efter 2010, så tobak langsomt bliver udfaset i de kommende generationer.

§ Lovgivning om røg- og nikotinfri skoletid

Røg- og nikotinfri skoletid betyder, at der ikke må ryges, dampes eller snuses i skoletiden – hverken på eller uden for matriklen.

Siden 2021 har røg- og nikotinfri skoletid for elever været et lovkrav på alle grundskoler, kostskoler, efterskoler og ungdomsuddannelser. Ifølge loven omfatter røg- og nikotinfri skoletid alle tobaksrelaterede produkter.

Derudover er det ikke tilladt at ryge eller anvende andre tobaksrelaterede produkter på skolens område. Dette gælder alle - både ansatte og besøgende.

Kilde: Kræftens Bekæmpelse. Lovgivning om røg- og nikotinfri skoletid og Retsinformation, lov om Røgfrie miljøer.

I november 2023 blev der indgået en politisk aftale mellem regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Det Konservative Folkeparti og Alternativet, hvor det blev besluttet at styrke kontrol og indføre hårdere straffe overfor butikker, der bryder loven og sælger til personer under 18 år (Indenrigs- og Sundhedsministeriet).

Afsnit 7: Prisen på tobak

Afgifterne på tobaksvarer er løbende blevet sat op over årene. I 2023 blev også afgifterne på røgfri tobak samt nikotinholdige væsker og produkter fuldt implementeret (Skattestyrelsen, 2022).

63 procent af de adspurgte i TrygFondens måling bakker op om at hæve afgiften på tobaksvarer. Ikke overraskende er der en mindre opbakning til højere afgifter blandt daglige rygere og selskabsrygere.

77 procent af tilhængerne af markant højere afgifter mener, at en passende pris for en pakke cigaretter med 20 styk skal være 100 kroner eller derover – og 14 procent mener, at prisen bør være mere end 150 kroner.

Der er afgifter på både tobaks- og nikotinprodukter. En pakke cigaretter koster ca. 60 kr. De seneste prisstigninger kom i 2020, hvor prisen for en pakke cigaretter steg fra ca. 40 til 53 kr. I 2022 steg prisen til de nuværende 60 kr. Det er Skattestyrelsen, som fører tilsyn med reglerne.

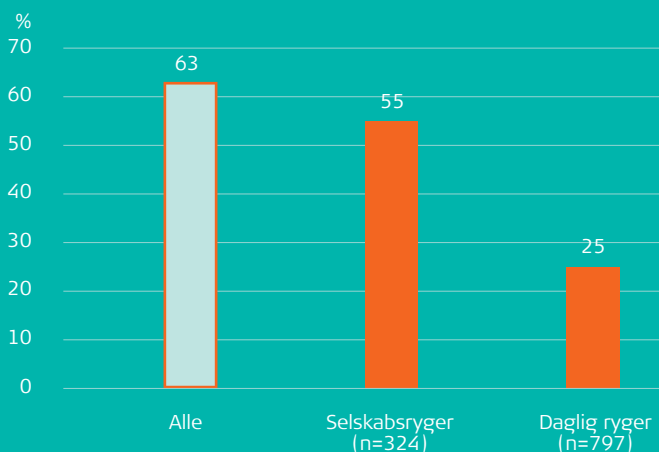
Kilde: Skattestyrelsen, 2024

Flertallet vil hæve afgifterne på tobaksvarer

Sp. "Hvor godt eller dårligt synes du om følgende forslag: Hæve afgiften på tobaksvarer?"

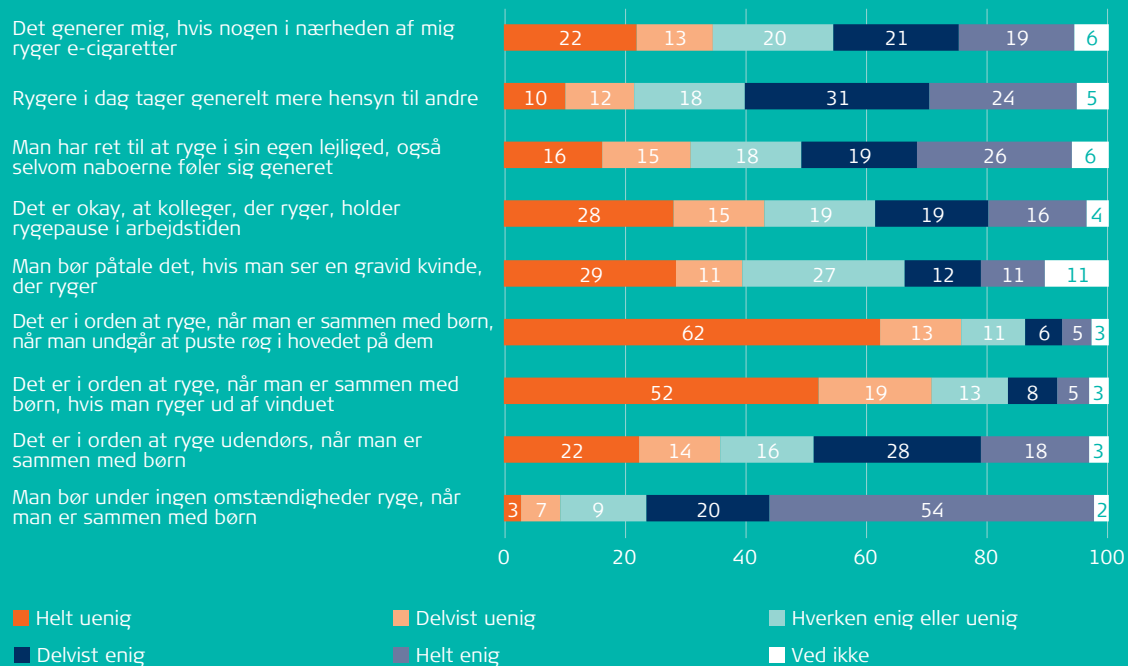
Figuren viser den procentdel, der har svaret "ret godt forslag" og "meget godt forslag".

Kilde: YouGov for TrygFonden, 2023.

Bilag

Hensyntagen til røg i det offentlige rum

Sp. "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?"

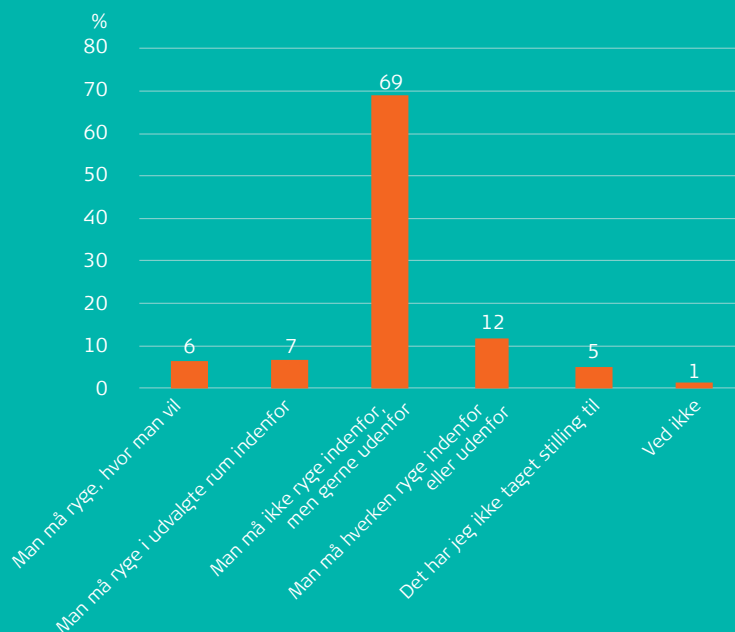
Note – N = 5.020. Figuren viser den procentdel, der har svaret "Helt uenig", "Delvist uenig", "Hverken godt eller dårligt forslag", "Delvist enig", "Helt enig" samt "Ved ikke". Figuren viser kun 2023-tal.

Kilde: YouGov for TrygFonden, 2023.

Rygning i hjemmet

Sp. "Hvor må der ryges hjemme hos dig til hverdag? Marker det svar, der passer bedst".

Note – N = 5.020. Figuren viser den procentdel, der har svaret "Man må ryge, hvor man vil", "Man må ryge i udvalgte rum indenfor", "Man må ikke ryge indenfor, men gerne udenfor", "Man må hverken ryge indenfor eller udenfor", "Det har jeg ikke taget stilling til", samt "Ved ikke". Figuren viser kun 2023-tal.

Kilde: YouGov for TrygFonden, 2023.

Rygning i det offentlige rum

Forbyde al salg af tobak fra år 2030

Forbyde rygning på udendørs legepladser

Forbyde rygning i biler, hvis der er børn i bilen

Forbyde røg på steder, hvor mange mennesker er samlet fx. togstationer, på stadion og gågader

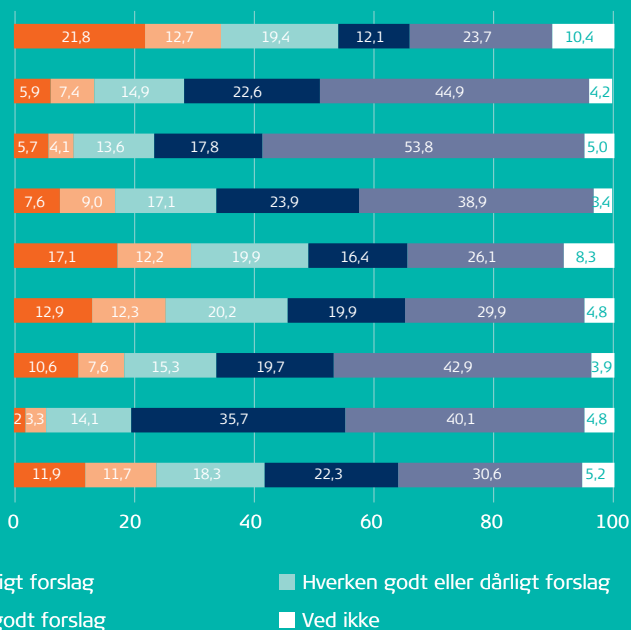
Forbyde salg af tobak alle andre steder end særlige butikker med licens til tobaks- og nikotinsalg

Forbyde rygning i arbejdstiden

Hæve afgiften på tobaksvarer

Tilbyde rygestopsprogrammer målrettet unge i alle kommuner

Forbyde al udenførs rygning for både lærere og elever i folkeskoler, gymnasier, tekniske skoler og lignende

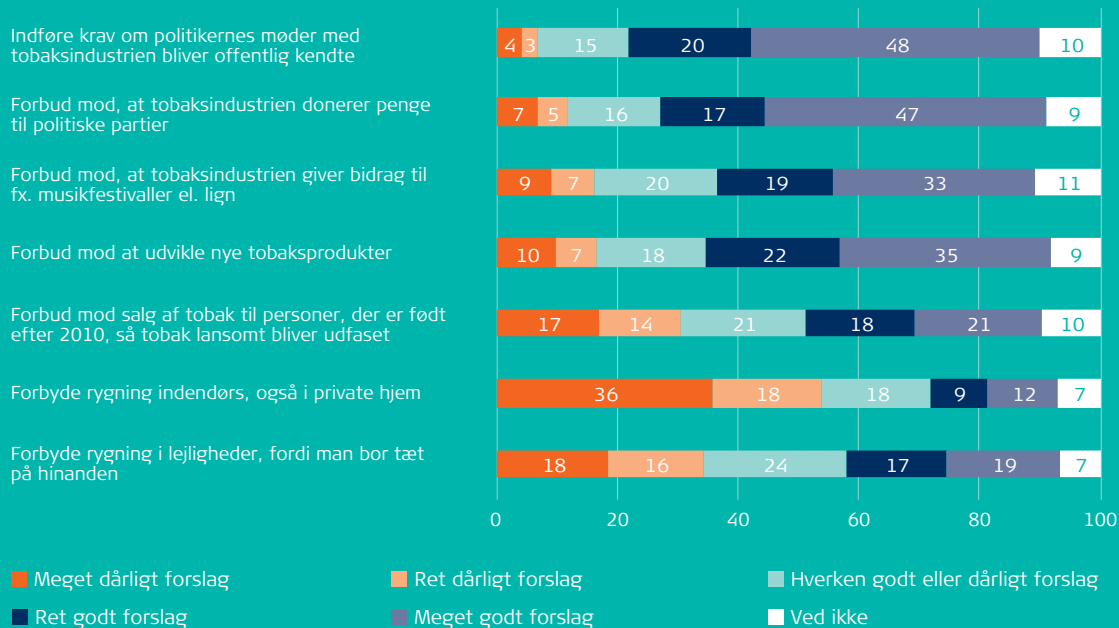

Sp. "Hvor godt eller dårligt synes du om følgende forslag?"

Note – N = 5.020. Figuren viser den procentdel, der har svaret "Meget dårligt forslag", "Ret dårligt forslag", "Hverken godt eller dårligt forslag", "Ret godt forslag", "Meget godt forslag", samt "Ved ikke". Figuren viser kun 2023-tal.

Kilde: YouGov for TrygFonden, 2023.

Krav og forbud

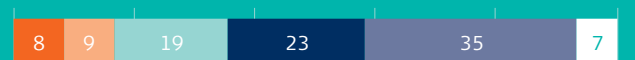
Sp. "Hvor godt eller dårligt synes du om følgende forslag?"

Note – N = 5.020. Figuren viser den procentdel, der har svaret "Meget dårligt forslag", "Ret dårligt forslag", "Hverken godt eller dårligt forslag", "Ret godt forslag", "Meget godt forslag", samt "Ved ikke". Figuren viser kun 2023-tal.

Kilde: YouGov for TrygFonden, 2023.

Krav og regler til salg af tobaksvarer på ungdomsuddannelser, butikker og festivaller

Krav om alle fester på ungdomsuddannelserne skal være røg- og nikotinfri

Hårde straffe til butikker, der sælger tobak og e-cigaretter, snus, vapes og lignende til unge under 18 år

Forbud mod salg af tobak og e-cigaretter, snus, vapes og lignende i skolernes og ungdomsuddannelsernes nærområde

Krav om at folkeskoler og ungdomsuddannelser skal tage fat i elever, der ryger eller bruger e-cigaretter, snus, vapes eller lignende og forsøge at få dem til at holde op

Forbud mod salg af e-cigaretter, snus, vapes og lignende på festivaller og lignende steder, hvor der kommer mange unge

Meget dårligt forslag

Ret dårligt forslag

Hverken godt eller dårligt forslag

Ret godt forslag

Meget godt forslag

Ved ikke

Sp. "Hvor godt eller dårligt synes du om følgende forslag?"

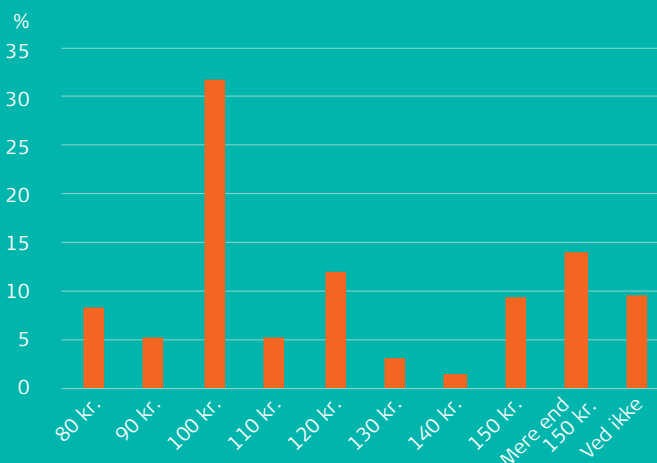
Note – N = 5.020. Figuren viser den procentdel, der har svaret "Meget dårligt forslag", "Ret dårligt forslag", "Hverken godt eller dårligt forslag", "Ret godt forslag", "Meget godt forslag", samt "Ved ikke". Figuren viser kun 2023-tal.

Kilde: YouGov for TrygFonden, 2023.

Hvad meget skal en pakke cigaretter koste?

Sp. "Hvor meget mener du, at en pakke cigaretter med 20 stk i bør koste?"

Figuren viser den procentdel, der har svaret den angivende pris på en pakke cigaretter. Spørgsmålet er kun stillet til dem, som har svaret det var en godt forslag at hæve prisen. N = 3.143.

Kilde: YouGov for TrygFonden, 2023.